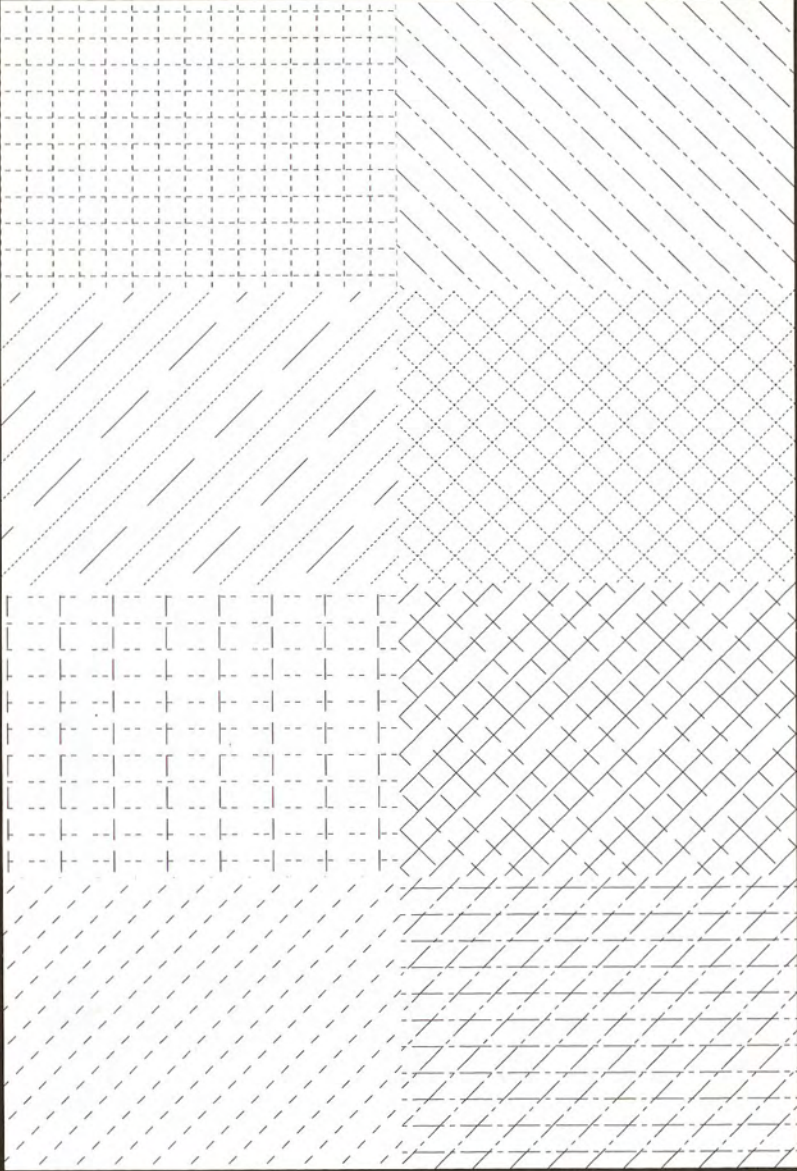

ODA PROJESİ

Mahalle, oda, komşu, misafir?

ODA PROJESİ

Mahalle, oda, komşu, misafir?

Bu kitap, 16 Eylül - 30 Ekim 2005 tarihlerinde gerçekleşen **9. Uluslararası İstanbul Bienali** çerçevesinde yayımlanmıştır.

Yayıma hazırlayan: **Oda Projesi**
(Özge Açikkol, Güneş Savaş, Seçil Yersel)
oda.projesi@gmail.com
www.odaprojesi.com

Redaksiyon: **Özge Açikkol**

Çeviri: **Özge Açikkol**

Tasarım: **Esen Karol**

Film, Baskı ve Cilt:
Ofset Yapımevi
Şair Sok. No: 4 Çağlayan Mahallesi
Kağıthane 34410 İstanbul

Mahalle, oda, komşu, misafir?,
American Center Foundation'in
kısmi maddi katkıları ile yayımlanmıştır.

© 2005 Oda Projesi,
İstanbul Kültür Sanat Vakfı &
124/3

Her hakkı saklıdır.
Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayımcının izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

İstanbul Kültür Sanat Vakfı
Uluslararası İstanbul Bienali
İstiklal Caddesi 146
Beyoğlu 34435 İstanbul
T: +90 (0)212 334 07 63
F: +90 (0)212 334 07 18
E: ist.biennial@iksv.org
www.iksv.org/bienal

124/3

124/3
Kazancı Yokuşu 65/3
Gümüşsuyu 34437 İstanbul
T: +90 (0)212 244 12 41
F: +90 (0)212 251 91 99
E: 124_3@tnn.net

ISBN 975-96650-6-9

ODA PROJESİ

Mahalle, oda, komşu, misafir?

Mehmet Kütükçüoğlu

İstanbul'da yaşıyor, mimar. Lisans diplomasını METÜ'nden aldı (Ankara, 1989) ve yüksek lisansını SCI-ARC'da yaptı (LA California, 1992). 1996'dan beri, kendi kurduğu TEĞET Mimarlık Ofisi'nde mimarlık yapıyor. Profesyonel mimarlık etkinliğine paralel olarak 1993'ten beri SCI-ARC'tan başlayarak, daha sonra sırasıyla METU-Ankara, Yıldız T.Ü., Bilgi Ü., İ. T.Ü.-İstanbul'da eğitmenlik kariyerini sürdürdü. Şu anda Bilgi Üniversitesi'nde kurulmakta olan lisansüstü mimarlık okulunda yönetim kurulu üyesi ve gelecek yıldan itibaren orada eğitmenliğe başlayacak. Tasarım yapıyor, eğitim veriyor ve mimarlık hakkında yazıyor.

Mimarlığın ve kent plancılığının sosyal ütöpik fikrinin, ortaklaşa olduğu kadar bireysel olarak da insanları mutlu edeceğine inanıyor musunuz?

[Nina Möntmann → 174]

"Hiçbir" mimarının ya da planlamanın insanları mutlu edeceğine inanmıyorum. Bir belirleyici olarak "sosyal ütöpik fikir", mimarlığı "hiçlik" in dışına itecek kadar nitelikli değildir. Tek koşullu bir perspektif olarak değerlendirilebilir: Mutluluk için garanti verilemez. Bunun yanı sıra, bazı tehlikelerin de farkında olmalıyız. Bazen birbirine benzer göstergeler, mimarlık "sanat"ını ve yaratıcılık enerjisini ertelemek için kullanılırlar. Mimarlığın mutlulukla oldukça dolaylı bir ilişkisi olduğunu düşünüyorum. "İyi" bir iş, er geç mutluluğun birçok kaynağından birisi haline gelecektir. Ama doğrudan mutlulukla ilgilenen bir iş beni mutsuz eder.

Sorum, kendi haline bırakılmış olsaydı sürekliliği olacak olan bir yüzeyde, mekân bölünmesine, engellerin artmasına yol açan, (vizeler, duvarlar, kapılar, güvenlik noktaları, bürokrasi, metal dedektörler, kepenkler, demir parmaklıklar) tüm dünyada tırmanışta olan bir güvenlik kaygısı eğilimi olduğunu düşünüyor musun? Yanıtın ne olursa olsun, bunlarla ilgili ne hissediyorsun?

[→ 240]

Mehmet Yersel

63 yaşında emekli bir Gemi Makineleri İşletme mühendisiyim. Denizden ziyade karada fabrika ve otellerde görev yaptım. Son işim İstanbul Hilton Oteli Teknik Direktörlüğü idi. Halen kendi şirketim olan YERSEL Danışmanlık'ta danışmanlık yapıyorum. Evli (Demet) ve iki (Seçil, Koray) çocuk sahibiyim.

Diyelim ki üçgen şeklinde ve dörtgen şeklinde binalar var. Mesela arsa kare şeklinde ama mimar çizmiş projeyi üçgen şeklinde. Arsa kareyse, sen buraya niye üçgen çizdin?

[Mustafa Tetik → 161]

Arsa kareyse mimar neden üçgen çizer? Arsalarda şekil kadar konum da önemlidir. Örneğin yapılı binaların arasında sıkışmış kare şeklinde ve tamamı kuzeye bakan bir arsa düşünelim. Böyle bir ortamda üçgenin bir köşesini kuzeye getirerek çizdiğimiz bir binada kuzeye olan bina cephesi azalacağından ısı kaybı azalacak, dolayısıyla ısıtmada ekonomi sağlanacaktır. Tabii ki üçgen kesitlerde yerleşme sorunu vardır. Bunun giderilmesi için de mimarın yerleşmede bazı öneriler getirmesi gerekmektedir.

Diğer bir neden mimarın çevre düzenine uymak isteğidir. Yani modern bir yapılaşmaya uyma çabaları. Tabii biraz evvel bahsettiğimiz gibi yerleşim sorunları oldukça önemli. Mimarlar yapmış oldukları konutlarda minimum alanlarda maksimum kullanım alanları yaratabiliyorlarsa diğer bir anlamda halk deyişi ile "kullanış yapı" oluştururken minimum enerji ile maksimum konfor şartları sağlayabiliyorlarsa bırakın yapsınlar.

Ashında sanatçılara bunu niçin böyle yaptın diye sormamak lazım. Bir ressam, bir heykeltıraşa, tabii ki bir MİMAR'a da.

Sorum, ülkemizde tek bir gecekondu olmayan şehrimiz hangisidir?

Peki bu şehrimizde neden böyle bir yapılaşmaya gidilmemiş?

İstanbul'daki gecekondu yapılaşma sizce ekonomik nedenlerden olabilir mi?

[→ 56]

Boğaçhan Dündaralp

31 yaşında. Mimar. Mesleği ile ilişki kurulabilir, faydalı, faydasız her tür şey ilgi alanına girer. Ağırlıklı olarak mimarlık pratiği içinde etkinliğini sürdürse de her tür mesleki etkinlik ortamına burnunu sokmaya çalışır. İnşa halinde olan dünyası sürekli olan tek meşguliyeti gibi görünmektedir. Kendisi gibi mimar olan Berna ile evlidir.

Ülkemizde tek bir gecekondusu olmayan şehrimiz hangisidir? Peki bu şehrimizde neden böyle bir yapılaşmaya gidilmemiş? İstanbul'daki gecekondulu yapılaşma sizce ekonomik nedenlerden olabilir mi?

[Mehmet Yersel → 151]

Ülkemizde tek bir gecekondusu olmayan şehrimiz “şudur” demek herhalde çok iddialı olacaktır. Ancak sorunun yanıtı sanırım şu şekilde verilebilir;

Öncül:

Gecekondudan genellikle anladığımız “kentleşme, nüfus artışı ve göç olgusu ile denetimsiz gelişen yapılaşma türü”dür.

Çıkarım:

Kentleşme sürecinde, göçe bağlı ya da değil, nüfus artışına bağlı olarak kentin bünyesine katılan her türlü yoğunluktaki insan grubunu, sosyal, ekonomik vb. koşullara bağlı olarak denetimli biçimde yerleştiren, ihtiyaçlara ve beklentilere organik bir bütün olarak hızlı yanıt üretebilmiş, tüm bu süreçte öngörüldüğü gibi gelişmiş ya da varolan tarihsel strüktürü bozulmadan kentleşmiş bir şehrimiz varsa “gecekondusu” olmayabilir diyebiliriz.

Sonuç:

Ortaya çıkan yanıt, üzerinde hemfikir olunan bir öncülden yapılan bir çıkarımdır. Farklı gecekondulu kavrayışlarından (öncül) farklı yanıtlar (çıkarımlar) üretebiliriz. Ancak aradığımız sorunun yanıtı çok katmanlı ve değişken tanımlıdır. Her kent için bu kavram, kentleşme sürecinde farklı bağlamlarda farklı içerikler kazanmaktadır. Bu oluşumların ortak paydası olan şeyleri tanımlamak, genel bir yorum yapmak, o olgunun kapsadığı bütünü kavramamız için yeterli olmayacaktır inancındayım.

Bu noktadan hareketle “gecekondulu” meselesini sorunsallaştırdığımız kavrama biçimi üzerinden sorumu sormak istiyorum.

Gecekondulu'nun niceliksel olarak kavrandığı, olumsuz ve istenmeyen bir yapı türü olarak tanımlandığı, hatta çevre kirliliği olarak işaret edildiği düşünülürse:

Sorum, nitelikli bir gecekondulu ya da gecekondulaşma söz konusu olamaz mı? Olabilirse, bu niteliği, niceliksel durumlarından ayırarak tarif etmeye çalışsak, onu nasıl tarif ederdik? Belki bu yolla onu sorunsallaştıran şey'le başka türlü ilişki kurmaya çalışılabilir. Tüm sorunlarımızı çözecek bir denetim mekanizmasına ihtiyaç duymadan başka türlü değişimlerin anahtarlarına ulaşılabilir belki, ne dersiniz?

[→ 244]